

Vergaderjaar 2007–2008

31 268

Jaarnota Integratiebeleid 2007–2011

Nr. 4

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 februari 2008

Inleiding

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie, de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de staatssecretaris voor Europese Zaken, informeren u gezamenlijk als volgt over de voorgenomen activiteiten in 2008 in het kader van het Europees Jaar van de Interculturele Dialoog.

De Europese Commissie heeft 2008 uitgeroepen tot het Europees Jaar van de Interculturele Dialoog. De Commissie wil de dialoog tussen verschillende bevolkingsgroepen en een actief Europees burgerschap stimuleren. Deze brief informeert u over de activiteiten die Nederland in het kader van dit jaar organiseert.

In deze brief komen achtereenvolgens aan bod:

1. Nederlandse inzet
2. Uitwerking van doelstellingen
3. Voorgenomen concrete activiteiten
4. Lancering en communicatie

1. Nederlandse inzet

Net als de Europese Commissie vindt het Nederlandse kabinet het van groot belang dat burgers in Europa openstaan voor de wereld en de waarde van culturele diversiteit erkennen. Reeds voordat het Europees Jaar van de Interculturele Dialoog in 2008 van start ging werd in vele steden en door vele organisaties en vrijwilligers het onderwerp interculturele dialoog opgepakt. In de Integratienota 2007–2011 (TK 2007–2008, 31 268, nr. 2, pag. 4 en 5) heeft het kabinet de urgentie toegelicht om een halt toe te roepen aan de polarisatie tussen migranten en autochtonen.

Het kabinet vindt het belangrijk om de interculturele dialoog en actief burgerschap te stimuleren. Het kabinet streeft naar een samenleving

waarin burgers zich met elkaar verbonden weten. Dit streven komt tot uitdrukking in het motto van dit kabinet: «samen werken, samen leven».

Interculturele dialoog

Het kabinet ziet in het Europees Jaar voor de Interculturele Dialoog een mogelijkheid de dialoog tussen verschillende culturen en actief burgerschap verder te stimuleren. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor activiteiten met een gemeenschappelijk belang van migranten en autochtonen. Extra aandacht wordt in dit kader besteed aan kunst en cultuur. De Nederlandse doelstelling luidt:

Het bevorderen van de interculturele dialoog en het actief burgerschap, door interetnische ontmoetingen en activiteiten met een gemeenschappelijk belang van groepen met diverse culturele achtergronden.

Acceptatie van verschil en gemeenschappelijkheid heeft meer kans als mensen inzicht hebben in elkaars (culturele) achtergronden en dieper liggende motieven. Dit draagt bij aan het afnemen van onbegrip en onbehagen tussen verschillende groepen, aan de voorspelbaarheid en ontspannenheid van het sociale verkeer en het tegengaan van discriminatie. Dit vergroot de ontplooiingskansen van alle burgers. Dialoog tussen en met culturen en religies en het uitwisselen van kennis en meningen helpen bij het doorbreken van scheidslijnen.

Doel is te luisteren naar elkaar om tot ruimere inzichten te komen. Het Europese jaar slaagt, als mensen in Nederland een geïnteresseerde open houding bij zichzelf en bij elkaar weten te versterken. Een stap naar meer respect voor elkaar, meer kennis van ieders cultuur en meer vaardigheden in het omgaan met de diversiteit aan culturen. Begrip komt immers van begrijpen.

2. Uitwerking van doelstellingen

Bij het Europees Jaar voor de Interculturele Dialoog zijn verschillende ministeries betrokken. Kosmopolis en de Stichting Internationale Culturele Activiteiten (SICA) coördineren landelijk en Europees de activiteiten. Zij werken daarbij nauw samen met de ministeries. Een werkgroep draagt zorg voor afstemming.

Op wijkniveau zal de minister voor Wonen, Wijken en Integratie aandacht laten uitgaan naar gezamenlijke activiteiten van autochtonen en migranten, gericht op praktische gemeenschappelijke doelen. Hiermee sluit de minister voor WWI aan bij het advies «Niet langer met de ruggen tegen elkaar» van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (1 februari 2006). Op nationaal niveau zal de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de diversiteit over de volle breedte van de cultuurportefeuille bevorderen en de dialoog tussen en over verschillende bevolkingsgroepen stimuleren.

Op internationaal niveau zullen de staatssecretaris voor Europese Zaken en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap met een programma voor de Mediterrane en Arabische Wereld uitwisseling van kunst en erfgoed met de herkomstlanden Turkije en Marokko bevorderen.

3. Voorgenomen concrete activiteiten

Activiteiten op wijk niveau

Met het oog op de bevordering van de interculturele dialoog en actief burgerschap heeft de minister voor Wonen, Wijken en Integratie het

subsidieverzoek van de «Wijkalliantie» gehonoreerd. De «Wijkalliantie» is een netwerkorganisatie van personen actief in verschillende maatschappelijke buurtinitiatieven.

De subsidietoekenning valt binnen het programma «EigenWijze Buurten». In dit programma gaan in 2008 in veertig verschillende buurten etnisch gemêleerde elftallen op buurt- en portiekniveau minimaal twee kleinschalige activiteiten per buurt ontplooiën, zoals het opknappen van een kinderspeelplaats of een kunstwerk voor de buurt. De activiteiten vergroten de leefbaarheid van de buurt. Daarnaast dragen zij bij aan de versterking van het onderlinge begrip tussen en het draagvlak voor het samenleven van verschillende culturen in wijken. Het gaat om tachtig activiteiten die aansluiten bij de veertig wijken.

Het landelijk bureau van de «Wijkalliantie» heeft bij deze tachtig kleinschalige activiteiten een driedelige taak:

1. Initiatie en/of ondersteuning van netwerken;
2. Voorlichting aan en coaching van lokale initiatiefnemers, het faciliteren van ontmoeting en uitwisseling.
3. Verwerven van steun voor en promotie van het netwerk.

Het programma «Eigen Wijze Buurten» heeft een driejarige looptijd. Elke kleinschalige activiteit die de «Wijkalliantie» initieert en financieel ondersteunt, zal een bescheiden begroting hebben van om en nabij € 1000.

Voor wijkinitiatieven tussen € 50 000 en € 100 000 is er het programma «Ruimte voor contact». Hiermee ondersteunt de minister voor Wonen, Wijken en Integratie lokale initiatieven voor ontmoeting en contact in multifunctionele wijk- en buurtaccommodaties. Publieke manifestaties en links tussen de websites van de «Wijkalliantie» en «Ruimte voor Contact» brengen dwarsverbanden tussen beide initiatieven.

Voor de verbetering van de dialoog tussen vrouwen in aandachtswijken heeft de minister voor Wonen, Wijken en Integratie een subsidie verstrekt aan het Zinaplatform. Dit platform bestaat uit een multiculturele groep theatermaaksters die vrouwen stimuleert om verantwoordelijkheid te nemen. De subsidie zet het Zinaplatform in voor een pilotproject dat het in alle aandachtswijken wil uitvoeren. De pilot vindt plaats in Bos en Lommer in Amsterdam, waar het Zinaplatform zich twee maanden vestigt. Zina bouwt huiskamers en buurthuizen om tot ateliers, waarin Zina vrouwen benadert als professionals van hun eigen leven. Kunst- en cultuurvormen als video, film met debat, huiskamerperformances, installaties en dans worden aangeboden om zo tot «zelfportretten» te komen op basis van verhalen die het Zinaplatform in de wijk verzamelt. Het project eindigt met een festival voor alle wijkbewoners.

Activiteiten op nationaal niveau

Op nationaal niveau vinden een aantal projecten op het gebied van kunst en cultuur plaats: «Bloedverwanten», «Alter Ego», «Stranger Festival» en «Hidden Trees».

In mei 2008 zal in samenwerking met SICA en het Huis aan de Werf het tiendaagse theaterproject «Bloedverwanten» plaatsvinden. Er zijn 27 voorstellingen voorzien. Dit theaterproject van Dries Verhoeven bevordert de interculturele dialoog door de bezoekers te confronteren met de wijze waarop immigranten hun leven ervaren in een nieuw land. De regisseur zal immigranten uit Utrecht, Berlijn en Parijs uitnodigen om hun ervaringen met het publiek te delen.

«Alter Ego» is een multidisciplinaire wedstrijd voor jongeren die beoogt de interculturele dialoog te bevorderen. De wedstrijd wordt in het komende voorjaar en zomer georganiseerd in 22 Europese landen. Jongeren tussen de 14 en 18 jaar zal gevraagd worden om «Dubbelportretten» te maken. Van zichzelf en van iemand anders (uit een andere etnische of sociale groep, een andere leeftijd, geslacht of nationaliteit). Deze portretten worden op de website van Alter Ego gepubliceerd. Tijdens nationale tentoonstellingen kiezen jury's per land twee winnaars die in de herfst van 2008 aan een interculturele kunstworkshop in Denemarken deelnemen. Tijdens die workshop wordt een DVD geproduceerd met interculturele thema's, die in Europa gedistribueerd wordt. In het voorjaar van 2009 reizen de winnaars als «ambassadeur van de interculturele dialoog» door Europa om hun ervaringen te delen met leeftijdgenoten. De organisatie is in handen van EUNIC Netherlands als partner van EUNIC Brussel. EUNIC Netherlands wordt in dit project vertegenwoordigd door het Goethe Instituut, de British Council, het Litouws Cultuur Instituut en de SICA. In Nederland wordt samengewerkt met De Vrede van Utrecht/ Kosmopolis; het Utrechts University College; het Instituut Forum voor multiculturele ontwikkeling en het Europees Platform.

Van 3 tot 5 juli 2008 organiseert de European Cultural Foundation het «Stranger Festival». Dit is een internationaal videofestival voor jongeren met uiteenlopende culturele achtergronden. Zij laten elkaar zien hoe zij hun omgeving beleven. Jongeren uit heel Europa komen naar Amsterdam om elkaar te ontmoeten, elkaars werk te bekijken en te bespreken. Ook vinden masterclasses, industrymeetings, debatten, workshops, competities en screenings plaats. De website van het festival is het platform voor een internationale videowedstrijd. De digitale revolutie, migratie en culturele diversiteit worden belicht vanuit het oogpunt van de jongere filmmakers die met deze ontwikkelingen zijn opgegroeid. Het festival rekt op ongeveer 5000 jongeren tussen de 15 en 25 jaar.

In najaar 2008 zal SICA in samenwerking met de stichting «Be-wonder» de multidisciplinaire productie «Hidden Trees» organiseren. De voorstelling, waarin video, theater en muziek worden gecombineerd, is gebaseerd op de verhalen van ouderen in Amsterdam afkomstig uit een ander Europees land. Er zijn 10 theatervoorstellingen voorzien die naar verwachting 2000 bezoekers trekken. Het project «Hidden Trees» is een zoektocht naar vergeten herinneringen van de oudste generatie migranten. De organisatie ziet het project als een familieboom die door de jaren heen uitgroeit tot een grote collectie persoonlijke verhalen, verankerd in de verschillende Europese culturen. De collectie verhalen slaat een brug tussen verschillende generaties en Europese landen.

De Europese Commissie heeft voor het EJD in totaal € 10 mln. beschikbaar gesteld. Dit bedrag is bestemd voor alle lidstaten. «Bloedverwanten» en «Hidden Trees» zijn door de Europese Commissie en OCW gefinancierd. «Stranger Festival» en «Alter Ego» zijn volledig door de Europese Commissie gefinancierd.

Als aanvulling op het nationale programma van projecten die (mede) met EU gelden worden gefinancierd hebben Kosmopolis/SICA een oproep voor het indienen van projectvoorstellen gepubliceerd. Doel van deze oproep voor samenwerkingsprojecten is het stimuleren van gevarieerde en relatief kleinschalige activiteiten in het kader van dit jaar en actieve deelname door diverse groepen in buurten en wijken in heel Nederland. In aanmerking komen activiteiten waarin de interculturele dialoog centraal staat; waarin de kracht van kunst en cultuur wordt ingezet om bekende en onbekende facetten van culturen zichtbaar te maken en waarin nieuwe vormen van dialoog verkend worden.

De sluitingstermijn voor deze oproep was 31 januari 2008. In totaal zijn 80 projecten ingediend. Een onafhankelijke jury zal de projecten beoordelen. Kosmopolis heeft voor de financiering van deze projecten € 200 000 gereserveerd. Hieruit worden bijdragen tussen de € 5 000 en € 20 000 beschikbaar gesteld.

Activiteiten op internationaal niveau

Met het programma voor de Mediterrane en Arabische Wereld (MAW) willen de staatssecretaris voor Europese Zaken en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de dialoog en de culturele uitwisseling met deze regio bevorderen. Het beoogt de uitwisseling te intensiveren tussen Nederlandse culturele instellingen en instellingen in de Mediterrane en Arabische regio. Hierbij zijn zowel Kosmopolis als SICA betrokken. Voornemen is om in 2008 aan Turkije en Marokko bijzondere aandacht te schenken in dit kader.

De staatssecretaris voor Europese Zaken zal, waar van toepassing, in het kader van het Europees Jaar van de Interculturele Dialoog 2008, zowel binnen als buiten de EU de interculturele dialoog in het buitenlandbeleid vormgeven. Hierbij sluit hij zoveel mogelijk aan bij bestaande initiatieven, evenementen en bijeenkomsten. Dit geldt ook voor activiteiten die Slovenië en Frankrijk, de beide EU-voorzitters in 2008, in het Jaar van de Interculturele Dialoog hiervoor ondernemen. Ook andere bewindslieden kunnen activiteiten in dit kader entameren; zo zal bijvoorbeeld de minister van Buitenlandse Zaken activiteiten ondernemen in het kader van de «Alliance of Civilizations».

Het expertisecentrum FORUM ontplooit dit jaar op eigen initiatief activiteiten om Nederlandse jongeren met een Turkse of Marokkaanse achtergrond in contact te brengen met Turkse of Marokkaanse jongeren die in deze landen opgroeien. Het project draagt de naam «Connecting Identities».

4. Lancering en communicatie

Kosmopolis organiseert op 27 februari 2008 een lancering in Den Haag. Zij zal erop gericht zijn om burgers te enthousiasmeren voor actief burgerschap en interculturele dialoog. In het Paard van Troje worden verschillende projecten voorgesteld waaraan de Haagse Scholengemeenschap Zuid West heeft meegewerkt. Mediamatic stelt het project EL HEMA voor.

SICA en Kosmopolis geven brede bekendheid aan het Europees Jaar van de Interculturele Dialoog. Met een speciaal ontwikkelende communicatiecampagne wordt het jaar actief gepromoot. Hierbij werken zij samen met de vier grote steden en organisaties die actief zijn op het terrein van de interculturele dialoog. De website <http://www.intercultureledialoog2008.nl> geeft een helder overzicht van alle activiteiten.

Slot

Het kabinet werkt op verschillende beleidsterreinen aan een beter begrip tussen verschillende bevolkingsgroepen. Aan dit streven geeft het Europees Jaar voor de Interculturele Dialoog een impuls. Het tot stand brengen en houden van een open en constructieve dialoog in de samenleving vergt ook na 2008 aandacht. Nadrukkelijk is het dan ook de bedoeling dat

de activiteiten in het kader van dit jaar hun effect behouden. Ik zal de Tweede Kamer informeren over de voortgang van de activiteiten.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
mede namens de Minister voor Wonen, Wijken en Integratie en de Staats-
secretaris van Buitenlandse Zaken,
R. H. A. Plasterk